FAVEX
Finnish Film & Audiovisual Export

Lausunto
04.11.2015

Valtiovarainvaliokunta,
Sivistys- ja tiedejaosto
kaisa.iso-sipila@eduskunta.fi

Asia: Lausunto koskien HE 30/2015 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2016

Favex – Finnish Film & Audiovisual Export ry, jonka tehtävä on edistää suomalaisen elokuva- ja TV-alan kansainvälistymistä ja kasvua, kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkoasiassa. Keskityn lausunnossani audiovisuaalisen alan tuotantokannustimeen ja ehdotan kohteliaimmin seuraavaa.

1. Yhteenveto

Tuotantokannustin elokuva- ja TV-tuotannoille elinkeinotoiminnan vahvistamiseksi

Elokuva- ja TV-tuotantojen tekeminen on työvoimaintensiivistä liiketoimintaa ja niiden tekoprosessien eri vaiheissa käytetään runsaasti eri toimialojen palveluita. Yhden pitkän elokuvan tuotanto työllistää jopa 350 henkilöä eri pituisiksi jaksoiksi. Tuotantojen kustannuksista n 70% on työvoimakustannuksia. Lisäksi elokuvat vaikuttavat voimakkaasti maabrändiin ja matkailijavirtojen tuomiin elinkeino- ja verotuloihin. Globaalisti usea maa – Euroopassakin ensi vuodesta alkaen 17 maata kun Norja liittyy joukkoon – on havahtunut näihin hyötyihin, ja tuotannoille on ryhdytty tarjoamaan taloudellisia kannustimia niiden kotiuttamiseksi, ja näin kannustimista on tullut merkittävä ohjaava tekijä kuvauspaikkoja ja yhteistuotantokumppaneita valittaessa. Suomesta tuotantokannustin ja siten olennainen kilpailukykytekijä puuttuu, ja tämän epäkohdan korjaamista ehdotamme.

Valtiontalouden näkökulmasta huomionarvoista on, että kysymyksessä ei ole vastikkeeton tuki vaan pikemminkin ”invest-in” –toiminto. Tuotantokannustin on käytännössä riskitön satsaus, koska palautukset myönnetään suhteessa kulutettuun summaan, jälkikäteen. Lisäksi kansainväliset esimerkit osoittavat tuotantovolyymien nousevan kannustimen avulla niin merkittävästi, että niistä kertyvät verotulot ovat enemmän kuin tuotannoille myönnetty raha. Näin ollen kannustin on kuluvaikutuksiltaan ”itse itsensä rahoittava” (self-financing), ja kerrannaisvaikutuksineen tuottaa myönnetyn rahan valtiolle moninkertaisesti takaisin.

Kannustimen vaikutuksilla on kolme pääaluetta. Se:

- Vahvistaa kotimaista tuotantoa ja mahdollistaa sellaisten tuotantojen synnyn joita ei olisi rahoituksen puutteellisuuden vuoksi tehty; nostaa tuotantobudjetteja, mikä puolestaan nostaa hankkeiden laatua, ja se puolestaan lisää kansainvälistä kiinnostavuutta, mikä näkyy tuotantoyhtiöiden liikevaihdon kasvuna ja investointien lisääntymisenä
- Pitää sellaiset tuotannot Suomessa jotka muutoin olisi vaarassa mennä muihin, kannustimen omaaviin maihin
- Tekee Suomesta kiinnostavamman kansainvälisen yhteistuotantokumppanin sekä kuvausmaan myös ”pelkästään” lokaatiokuvauksille.

Jokainen edellä mainittu kohta edesauttaa merkittävästi myös kotimaisen laadukkaan jälkityö- (post-production) ja erikoistehostesektorin kasvua.

Esityksemme on, että Suomeen rakennetaan “cash rebate” -kannustinjärjestelmä, jonka myötä tuotanto saa noin 20% kuluttamastaan summasta takaisin.

2. Taustaa

Audiovisuaalinen ala on erittäin työvoimavaltaista, ja se on luovista aloista työllistävin. Lisäksi se toimii kasvun ajurina myös muille luovien alojen toimijoille, jotka tarjoavat palveluitaan elokuva- ja televisioalalle, kuten puvustajille, lavastajille, maskeeraajille, muusikoille.

Meillä on Suomessa hyvät edellytykset hakea voimakastakin kasvua audiovisuaaliselta sektorilta. Puitteet ovat olemassa: on korkeatasoista osaamista, kielitaitoista työvoimaa, edistynyttä teknologiaa, kehittyneet palvelut, on turvallista, ja kiinnostavat mutta kaukaisetkin luonnon kuvauspaikat ovat tehokkaasti saavutettavissa.
Kannustimen puuttuminen aiheuttaa kuitenkin sen, että kansainvälisiä tuotantoja käy Suomessa kuvaamassa harvoin ja kotimaisiakin elokuvia kuvataan enenevässä määrin muissa, kannustimia tarjoavissa maissa. Toisin sanoen kannustinjärjestelmän puuttumisen vuoksi tänne saadaan nyt vain murto-osa niistä elinkeino-, vienti-, matkailu- ja verotuloista, joita kilpailijamaat ovat onnistuneet saavuttamaan.
Kaikissa kannustimen hyödyistä selvityksiä tehneissä maissa on raportoitu ainoastaan positiivisia kokonaistuloksia audiovisuaaliselle alalle ja kansantaloudelle kokonaisuudessaan.

Käytännössä ehdottamamme kannustinjärjestelmä toimisi siten että tuotantoyhtiö saisi Suomesta ostamistaan tavaroista ja palveluista palautuksena 20% kokonaiskulutuksesta. Palautukset kanavoidaan Suomeen rekisteröidylle yhtiölle. Järjestelmä olisi avoin kriteerit täyttäville sekä suomalaisille että kansainvälisille tuotannoille.

3. Arvioita taloudellisista hyödyistä ja muista vaikutuksista

Saatavilla oleviin tietoihin Suomen tämänhetkisestä tuotantovolyymista pohjaten SPI Olsberg on arvioinut takaisin maksettavan kannustinrahan (20%) suuruuden kehittyvän vuositasolla kolmen vuoden aikana siten että ensimmäisenä vuonna kannustimen kokonaissumma olisi 10,6 milj.€, toisena 13,3 milj.€ ja kolmantena 16milj.€. Tämä perustuu maltilliseen arvioon, että kannustin lisäisi tuotantovolyymiä 30% vuosittain ensimmäisen kolmen vuoden ajan.

Arvioiden taustalla ovat seuraavat olettamukset, jotka perustuvat Suomen tilanteeseen:

1) Suomen elokuvasäätiön arvion mukaan vuoden 2015 Suomessa toteutuvien tuotantojen kokonaiskulutus on 42 miljoonaa euroa
2) Kannustin lisäisi tuotantotoimintaa vuosittain kolmanneksella ensimmäisen kolmen vuoden aikana
3) Kahteen yllä olevaan olettamukseen perustuen kannustimen arvioitu kokoluokka valtion talousarviossa olisi ensimmäisenä vuonna 10,6 miljoonaa, toisena vuonna 13,6 miljoonaa ja kolmantena vuonna 16 miljoonaa euroa
4) Arviolta 5 % kulutuksesta ei ole hyvityskelpoista
5) Tuotantotoiminnan kokonaiskulutuksesta arvioidaan 30 % olevan erilaisia verotuloja
6) Välillisten taloudellisten hyötyjen laskelmassa kertoimena on käytetty 2; muiden maiden kannustimissa kerroin vaihtelee 2-4 välillä
7) Kokonaisverokertymä kasvaneesta tuotantotoiminnasta on arvioitu 35 %

	vuosi 1	**vuosi 2**	**vuosi 3**
Arvio tuotantotoimintaan sisältyvästä kulutuksesta	**milj. euroa**	**milj. euroa**	**milj. euroa**
- suora kulutus vuoden 2015 tason mukaan	42	42	42
- kannustimen johdosta kolmanneksella lisääntynyt tuotantotoiminnan kulutus	14	28	42
Suora kulutus yhteensä	56	70	84
Palautukseen oikeuttava kulutus yhteensä (- 5% ei palautuskelpoinen kulutus)	53,2	66,5	79,8
Kannustimeen osoitetut määrärahat valtion talousarviossa			
- 20 % palautukseen oikeuttavasta kokonaiskulutuksesta	10,6	13,3	16
Verokertymä			
- taloudellisten toiminnan kasvu kertoimen 2 mukaan	28	56	84
- taloudellinen hyöty kertoimen 2 mukaan (=talouden kerrannaisvaikutukset)	112	140	168
Kokonaisverokertymä (35 % tasolla) lisääntyneestä taloudellisen toiminnan kasvusta kertoimen 2 mukaan	9,8	19,6	29,4
Sijoitetun julkisen investoinnin tuotto			
- Arvio tulovaikutuksesta valtiolle	-0,8	6,3	13,3
- Euron sijoitus kerryttää valtion tuloja	0,92	1,47	1,84

Välillisten taloudellisten aktiviteettien ja näiden kerrannaisvaikutusten (standardi 2 x kertoimen mukaan) kokonaishyöty 13,3 miljoonan euron valtion panostuksella 140 miljoonaa euroa.

Parhaiten toimivaksi kannustinjärjestelmäksi on todettu sellainen, jossa kannustin on voimassa jatkuvasti. ”First – come – first –served” –malli, varsinkin jos kannustimelle varattu kokonaissumma on liian pieni ja se on vaarassa loppua kesken vuoden, on tuotantojen näkökulmasta epävarman oloinen ja siten potentiaalisti epäkiinnostava. Pelko siitä että esimerkiksi loppuvuodesta tapahtuviin kuvauksiin ei olekaan enää myöntövaltuutta jäljellä, voi vaarantaa kannustimen kilpailukykyisyyttä.

Elokuva- ja televisiotuotannon kasvulla on lukuisia merkittäviä suoria, epäsuoria ja kerrannaisvaikutuksia:

- **Suorat vaikutukset**: **työllisyyden ja kulutuksen kasvu** elokuva- ja tv-tuotantosektorilla, kun tuotanto lisääntyy. Kansainväliset tuotannot käyttävät kuvausmaissa aina paikallista alan työvoimaa, joten tuotantojen saaminen Suomeen tarjoaisi kotimaisille ammattilaisille mahdollisuuden työllistyä paremmin ympäri vuoden ja kehittää ammattitaitoaan. Merkittävien kansainvälisten tuotantojen myötä suomalaisten tekijöiden osaamispääoma kasvaa, mikä parantaa kilpailukykyämme. Suomalaiset tuotantoyhtiöt pääsevät kansainvälisten kumppanuuksien ja yhteistuotantosopimusten myötä kasvattamaan verkostojaan ja tuotantojen vientimahdollisuuksia. Merkittävinä hyötyjinä olisivat myös korkeaa osaamista ja teknologiaa omaavat kotimaiset jälkituotantoyhtiöt, jotka tällä hetkellä jatkuvasti menettävät työmahdollisuuksia kannustimien puuttuessa.

- **Epäsuorat vaikutukset**: **kulutus** joka **lisääntyy** muilla aloilla.
  - Tuotannot lisäävät kulutusta myös muilla aloilla, kuten matkailusektorilla. Hyödyt matkailualalle (”screen tourism”) ja maabrändiin. Huomionarvoista on, että 45 miljoonaa matkailijaa teki matkakohdepäätöksensä ensisijaisesti jonkun elokuvan tai TV-sarjan pohjalta.
  - Infrastruktuurin kehittyminen: kannustimien on todettu vaikuttavan myönteisesti investoijien kiinnostukseen, esimerkiksi studiohankkeina.

  - Elokuva- ja tv-tuotannot generoivat myös huomattavia kulttuurisia hyötyjä. Vahva audiovisuaalinen tuotantokenttä varmistaa sen, että kotimaista kulttuuria, perinteitä ja ajankohtaisia aiheita tuodaan yleisön nähtäville elokuvien, tv-draaman ja dokumenttien muodossa kaikille saavutettavissa kanavissa, elokuvateatterissa, tv:ssä, dvd:llä ja verkossa.

- **Kerrannaisvaikutukset:** ”**re-spend**”, kulutuksen lisääntyminen lisää tuloja koko taloudessa.
  - Huomattavat arvonlisäykset (gross value added)

Lisäksi tuotantokannustimen on sitä tarjoavissa maissa huomattu lisäävän myös yksityisten sijoittajien määrää tuotantojen rahoituksessa. Yksityiset sijoittajat ovat aivan viime aikoina alkaneet kiinnostua av-tuotantojen rahoituksesta Suomessakin, ja tuotantokannustin omalta osaltaan helpottaisi tätä suuntausta.

Lopuksi

Digitalisoitumisen aiheuttamat muutokset ovat pienentäneet av-sisältöjen rahoitusta, ja uusien, Suomen elokuvasäätiön tukimuotoja täydentävien rahoitusinstrumenttien kehittäminen on ratkaisevan tärkeää av-alan elinvoimaisuuden säilyttämiselle ja kasvattamiselle. Kannustin olisi siis tarpeellinen lisä, ei päällekkäinen tai ristiriitainen elokuvasäätiön rahoituksen kanssa.

Kannustin olisi erittäin tärkeässä roolissa vahvistamassa audiovisuaalisen alan rakenteita ja edistämässä audiovisuaalisen kulttuurin rahoituspohjan laajentamista, ja se mahdollistaisi maallemme lisätuloja ja uusien työpaikkojen syntyä sekä ja kanavoi sellaista liiketoimintaa joita ei muutoin Suomeen tulisi.

Tämä instrumentti mahdollistaisi suomalaisen luovan alan, työn ja liiketoiminnan kehittymisen kustannustehokkaasti ja tuloksellisesti ja nostaisi Suomen asemaa olennaisesti kansainvälisessä kilpailussa.

Los Angelesissa, 04.11.2015

Johanna Karppinen
Toiminnanjohtaja,
Favex – Finnish Film & Audiovisual Export ry

Favex – Finnish Film & Audiovisual Export ry:n tehtävä on edistää suomalaisen audiovisuaalisen alan kansainvälistymistä ja kasvua. Favexin jäseniä ovat Suomen elokuvatuottajien keskusliitto SEK, Suomen audiovisuaalisen alan tuottajat SATU ry, Kopiosto ja Tuotos, partnerijäseninä Yle, Finnimation sekä Suomen elokuvatoimistojen liitto SEL ry.